

ОШ „Марија Грандафил“

Паунова 14, 21203 Ветерник
телефон/факс: 021 / 820 - 940
e-mail: osmarijatrandafile@gmail.com

број: _____

датум: _____

ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД ДИСКРИМИНАЦИЈЕ, НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА

Програмом Заштите од насиља, злостављања, занемаривања и дискриминације дефинишу се **циљеви, мере и активности** (превентивне и интервентне) које обезбеђују **развијање и неговање позитивне атмосфере и безбедно окружење**.

Циљеви Програма заштите од насиља:

- Подстицање и развијање климе прихватања, толеранције и међусобног уважавања;
- Континуирана идентификација безбедносних ризика у школи увидом у документацију, евидентирањем критичних места у школи, анкетаирањем ученика, наставника и родитеља;
- Дефинисање процедура и поступака реаговања на насиље и информисање свих учесника у школском животу о томе;
- Израђивање и примена норми понашања, информисање о правилима понашања и последицима кршења правила;
- Подизање нивоа свести и повећање осетљивости свих који су укључени у живот и рад школе, на рано препознавање различитих облика насиља;
- Пружање помоћи ученицима у савладавању личних проблема и проблема у учењу;
- Спровођење поступака и процедура реаговања у ситуацијама дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања;
- Праћење и евидентирање врста и учесталости насиља и процењивање ефикасности програма заштите;
- Ублажавање и отклањање последица насиља и реинтеграција у заједницу вршњака;
- Саветодавни рад са ученицима који врше насиље, који трпе насиље и који су посматрачи насилне ситуације;
- Спровођење психо-социјалног програма превенције кроз обуку за ненасилну комуникацију, самоконтролу реаговања и понашања, превазилажење стреса, учење социјалних вештина;
- Сарадња са родитељима путем Тимова за појачан васпитни рад, Савета родитеља, родитељских састанака, индивидуалних и групних разговора;
- Сарадња са службама ван школе које посредно и непосредно могу помоћи на превазилажењу проблема насиља у школи.

Редни број	Активности
<u>Превентивне активности</u>	
1.	Упознавање са Правилником о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање (од 22.2.2024.); Правилником о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности (сви запослени, ученици, родитељи)
2.	Упознавање свих ученика и родитеља са спровођењем Посебног протокола, правилима понашања у школи и критеријумима оцењивања на часовима одељенског старешине
3.	Формирање Тима за заштиту, дефинисање улога и одговорности чланова Тима и упознавање са циљевима и задацима рада
4.	Израда Плана заштите од дискриминације
5.	Израда Плана превентивних активности
6.	Упознавање новопридошлих колега са радом Тима, а у складу са Протоколом о прилагођавању новопридошлих наставника
7.	Дежурство наставника током наставе, у току одмора и дежурство школског полицајца
8.	Видео надзор на улазу школе, у школи и школском дворишту
9.	Истицање телефонског броја за пријаву насиља (на огласној табли)
10.	Анализа стања безбедности и сигурности у школи, као и анализа ситуација насилног, дискриминаторног и ризичног понашања
11.	ЧОС посвећен заштити од дискриминације и насиља – доношење одељенских правила, упознавање ученика са Повељом дечијих права УН, избор за најбољег друга у одељењу
12.	Процена реализованих обука за запослене и потреба за даљим стручним усавршавањем запослених ради унапређивања компетенција за превентивни рад, односно благовремено уочавање, препознавање, реаговање на насиље, злостављање, занемаривање, дискриминацију и остала ризична понашања
13.	Уважавање и поштовање личности других; поштовање правила установе, остављање права, обавезе и одговорности ученика и свих запослених у школи; манифестовање понашања које не доприноси и не изазива насиље, злостављање и дискриминацију, ради стварања и неговања климе прихватања и уважавања
14.	Подизање нивоа свести и осетљивости ученика за препознавање свих облика насиља, злостављања, занемаривања и дискриминације

15.	Организовање и реализације предавања/радионица за ученике о електронском насиљу, трговини људима, опасности и последице од злоупотребе психоактивних супстанци и алкохола и слично (у сарадњи са спољашњом мрежом заштите)
16.	Организовање активности везане за испољавање физичког насиља – облика вршњачког насиља који се најчешће испољавао током претходне школске године
17.	Упознавање са стратегијама пружања одговарајуће подршке ученика са тешкоћама и сметњама у развоју и инвалидитетом
18.	Упућивање ученика, родитеља и наставника да користе Националну платформу за превенцију насиља „Чувам те“
19.	Укључивање и ангажовање ученика у друштвене, спортске, културне и хуманитарне манифестације на нивоу локалне заједнице и шире
20.	Учествовање ученика у раду одељењске заједнице, Тима за заштиту од насиља, Ученичког парламента, Школског одбора и стручних органа установа (избор ученика и давање предлога за планирање и реализацију превентивних активности)
21.	Обележавање значајних датума: Међународни дан толеранција-недеља лепих порука; Светски дан равноправности; Игре без граница; Осмишљавање акција против насилништва-литерарни и ликовни радови
22.	Сандуче поверења – информисање ученика о анонимној пријави насилне ситуације
23.	Сарадња Тима за заштиту са Тимовима за појачан васпитни рад; Сарадња Тима са родитељима члановима Тимова за појачан васпитни рад
24.	Формирање Вршњачког тима и његово деловање; едукација ученика о вршњачком менторству
25.	Рад са родитељима – саветодавни рад, укључивање родитеља у живот школе
26.	Сарадња са спољашњом заштитном мрежом: Дом здравља, Центар за социјални рад, Школска управа, локална заједница
27.	Идентификовање и рано препознавање ризика од насиља, злостављања, занемаривања и дискриминације
28.	Извештавање на полугодишту – састављање полугодишњих извештаја о Тима за заштиту од насиља; евалуација рада Тима; предлог мера за унапређење превенције и заштите од дискриминације

<u>Интервентне активности</u>	
1.	Интервентне активности: поступање по корацима/редоследу предвиђеним Посебним протоколом према нивоима насиља; поступање према Правилнику о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања
2.	Благовремено реаговање свих лица у установи који су у обавези да прекину насиље по сазнању или позову помоћ уколико процене да самостално не могу да прекину насиље
3.	Индивидуално-саветодавни рад са ученицима који су актери у ситуацијама насиља и дискриминације (починиоци насиља, жртве)
4.	Охрабривање деце и посматрача да конструктивно реагују
5.	Састављање оперативних планова заштите за починиоца насиља и за жртву насиља
6.	Састављање плана за друштвено-користан, односно хуманитарног рада ученика
7.	Рад са одељењским заједницама кроз држање радионица на тему насиља и дискриминације у складу са могућим насилним ситуацијама у школи/одељењу
8.	Саветодавни рад са родитељима
9.	Сарадња са релевантним институцијама (Школска управа, полиција, Центар за социјални рад, Дом здравља, и др. по потреби)
10.	Континуирано евидентирање случајева насиља, злостављања, занемаривања и дискриминације
11.	Праћење и вредновање облика, нивоа и учесталости насиља, злостављања, занемаривања и дискриминације
12.	Евидентирање учесталости броја појачаног васпитног рада и васпитно-дисциплинских поступака против ученика
13.	Интервенције у циљу заштите запослених

Програм ће своје циљеве остварити креирањем **Плана заштите од насиља**, са тачно дефинисаним активностима (превентивним и интервентним), одговорним лицима, временском динамиком и начином евидентирања активности.

Начини праћења и евалуације Програма заштите ученика од насиља, злостављања, занемаривања и дискриминације:

1. Одржавање састанака Тима за заштиту ученика од насиља, злостављања, занемаривања, дискриминације путем анализе записника састанака Тима;
2. Одржавање часова одељенског старешине на теме о насиљу и дискриминацији путем прегледа књига евиденција;
3. Одржавање родитељских састанака и седнице Савета родитеља на теме о насиљу и дискриминацији и информисање родитеља о сарадњи, путем прегледа књига евиденције;
4. Преглед евиденције одељенских старешина и свих запослених о насилном понашању;
5. Упоредивање планираних и реализованих активности превенција насиља;
6. Извештаји о сарадњи са спољашњом мрежом заштите и другим организацијама: одржане трибине, предавања, радионице на референтну тему;
7. Извештаји о одржаним седницама Ученичког парламента;
8. Извештај о раду Вршњачког тима;
9. Извештаји о раду педагога и психолога на референтну тему;
10. Анализа активности спречавања насиља у установи које су се реализовале током школске године, а нису биле планиране, већ су настале унапређењем постојећих активности.

ПРОГРАМ ПОСТУПАЊА УСТАНОВЕ У КРИЗНИМ ДОГАЂАЈИМА

Програм поступања установе у кризним догађајима израђује се као обавезни и саставни део Програма заштите од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања, а који је саставни део Школског програма.

Програм садржи:

1. Процену снага, капацитета и специфичности установе;
 2. Поступање у ситуацијама кризе – безбедна места унутар и изван установе, дефинисан начин алармирања, односно оглашавања и информисања у установи у зависности од врсте кризног догађаја, распоред просторија;
 3. Стручно усавршавање запослених ради јачања компетенција за пружање психосоцијалне подршке, за реализацију плана евакуације и друге обуке које могу допринети ефикасном реаговању установе у различитим кризним ситуацијама;
 4. Унапређивање безбедносне културе деце, односно ученика и запослених;
 5. Начин реаговања – кораци у поступању установе када се догоди кризни догађај;
 6. Начин укључивања и сарадње са породицом ради заједничког деловања на јачању отпорности установе;
 7. Начине праћења, евалуацију и извештавања о реализацији програма
1. Процена снага, капацитета и специфичности установе

Школа је безбедна средина; постојање правилника и планова којима се регулише безбедност ученика и запослених; благовремено реаговање свих лица у установи у случају ризичних ситуација; позитиван етос и сарадничка атмосфера међу свим актерима; постојање видео надзора, плана евакуације, редовна контрола ПП апарата; развијен систем дежурства наставника; помоћно-техничко особље укључено је у дежурство током трајања великог одмора; ангажованост школског полицајца; развијен систем ефикасног информисање запослених, ученика и родитеља, школски сајт и фб страница.

Директор школе одређује чланове Тима који ће у ситуацији кризног догађаја прикупљати,

проверавати веродостојност и селекционисати информације у вези са кризним догађајем. Чланови Тима које одреди директор за задатке информисања ће припремати саопштења за јавност и дистрибуирати информације медијима, родитељима, ученицима, запосленима и широј средини. Директор школе одређује особу која даје изјаве за јавност. У наведеним пословима Тим за кризне догађаје сарађује са Тимом за маркетинг школе и администраторима школског сајта и Фејсбук странице.

2. Поступање у ситуацијама кризе – безбедна места унутар и изван установе, дефинисан начин алармирања, односно оглашавања и информисања у установи у зависности од врсте кризног догађаја, распоред просторија

*Безбедна места унутар и изван установе – план евакуације налази се истакнут на свим улазима и код зборнице; просторије у школи (канцеларије, учионице, кабинети, зборница, трпезација, све остале помоћне просторије) су јасно означене натписима који се налазе изнад врата за сваку просторију; распоред часова и распоред дежурства налази се у школској зборници; постојање распоред излаза из школе након наставе. У школи се користи школско звоно; постоји и сирена за алармирање и узбуњивање.

3. Стручно усавршавање запослених ради јачања компетенција за пружање психосоцијалне подршке, за реализацију плана евакуације и друге обуке које могу допринети ефикасном реаговању установе у различитим кризним ситуацијама

*У циљу јачања компетенција установе за пружање психосоцијалне подршке, реализацију плана евакуације, генерално јачања ефикасности реаговања установе у различитим кризним ситуацијама, у школи се планира стручно усавршавање запослених из ове области, као што су обуке у пружању прве помоћи; обуке у реализацији плана евакуације за запослене; обуке у пружању психосоцијалне помоћи ученицима.

4. Унапређивање безбедносне културе деце, односно ученика и запослених

*Са циљем подизања безбедносне културе ученика и запослених, школа ће предузимати активности: истраживање на тему безбедносне културе ученика и запослених; едукација ученика да препознају опасне и кризне ситуације – предавања, трибине, радионице; едукација ученика и запослених о начина реаговања у кризним ситуацијама. Обавезно једном годишње спровести вежбе евакуације из установе (као да је нпр. пожар) или закључавање просторија (ако је потребно заштити се од спољне претње); информисати ученике где се налазе и како се користе апарати за гашење пожара и паковања прве помоћи. Посебна пажња посвећује се ученицима који имају одређене специфичности – оштећење чула, тешкоће у кретању, инвалидитет, тешкоће из спектра аутизма, хроничне болести.

5. Начин реаговања – кораци у поступању установе када се догоди кризни догађај

* У ситуацијама кризних догађаја, активности у установи спроводиће се по следећим корацима:

1. прикупљање података, процена потреба и обавештавање надлежних органа (Тим прикупља све релевантне информације, проверава веродостојност, обавештава у зависности од врсте кризног догађаја хитно обавештава полицију, ватрогасце, хитну помоћ и друге потребне органе, односно службе);
2. успостављање сарадње са спољашњом мрежом заштите;
3. сарадња и заједничко деловање са мобилним тимом за кризне интервенције;
4. благовремено информисање ученика, родитеља, запослених и медија о догађају;
5. психосоцијална подршка ученицима и запосленима - Тим прати и идентификује ученике и запослене којима је потребна психосоцијална подршка након завршетка кризног догађаја.

Основна интервенција је психолошка прва помоћ и њу пружају школски психолог, педагог и одељењске старешине уз координацију стручне службе. Уколико постоји потреба, укључују се и стручњаци (психолози, психијатри, психотерапеути) из система здравствене заштите деце и омладине. Након стабилизације услова, реализују се радионице и психолошка саветовања групно и индивидуално);

6. израда и реализација плана рада установе у измењеним условима и стабилизација рада у установи – у сарадњи са Педагошким колегијумом, Тимом за обезбеђивање квалитета рада школе, Тимом за развој школског програма и Тимом за инклузивно образовање, Тим за кризне интервенције, у зависности од врсте и обима кризног догађаја, израђује план рада школе у измењеним околностима у којем мора јасно бити назначено: - активности/мере - реализатори - време реализације - начини реализације - начини евалуације;

7. организација евентуалних комеморативних активности - у случајевим смртних исхода;

8. праћење реализације плана и евалуација;

9. вођење документације и извештавање.

6. Начин укључивања и сарадње са породицом ради заједничког деловања на јачању отпорности установе

* Када је реч о сарадњи са породицом, школа ће укључивати породице ученика. Представник Савета родитеља је члан Тима за кризне интервенције и у ситуацијама кризног догађаја равноправно учествује у реализацији свих планираних активности, комуницирајући са осталим члановима Савета. Породице ученика такође се укључује у све превентивне активности за јачање отпорности ултаве (трибине, учесници и реализатори радионица, акција, едукација..).

7. Начине праћења, евалуацију и извештавања о реализацији програма

*Тим за кризне интервенције прати реализацију овог програма континуирано током школске године, евалуира и извештава о реализованим активностима. Извештај се подноси два пута током школске године, на полугодишту и крају школске године. Извештај се подноси на обрацу који је универзалан за све тимове у школи и саставни је део Годишњег извештаја о раду школе. У ситуацијама кризног догађаја, Тим свакодневно прати реализоване активности, у складу са Правилником и овим Програмом, евалуира их и ревидира.